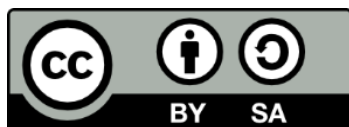

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΙΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ ΛΟΓΟΥ ΚΑΙ ΑΚΟΗΣ

Ενότητα 3: Χαρακτηριστικά της Γλώσσας, Ορολογία, Κλάδοι της Γλωσσολογίας

Οκαλίδου Αρετή

Τμήμα Εκπαιδευτικής και Κοινωνικής Πολιτικής

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Μακεδονίας» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Γλώσσα (1/2)

- Αφηρημένος κώδικας που αποτελείται από ένα σύνολο αυθαίρετων συμβόλων που συνδυαζόμενα μεταξύ τους απαρτίζουν σύνολα εννοιών και κανόνων και μεταδίδουν το νόημα και τη σκέψη.

Διαστάσεις της Γλώσσας (Feagans, 1983)

- Σημασιολογία
- Μορφο-σύνταξη
- Πραγματολογία

Γλώσσα (2/2)

- Η γλώσσα είναι ένας αφηρημένος κώδικας που αποτελείται από αυθαίρετα σύμβολα συνδυαζόμενα μεταξύ τους απαρτίζουν σύνολα εννοιών και κανόνων που μεταδίδουν το νόημα και την σκέψη. Έτσι η γλώσσα χρίζεται σε υποσυστήματα όπως το σημασιολογικό, το μορφολογικό και το συντακτικό
- Γλωσσική ικανότητα – Γλωσσική απόδοση (Noam Chomsky)
- Γλωσσικό σημείο — Σημαίνον- Σημαινόμενο

Υποσυστήματα της Γλώσσας

- Φωνολογία: Μελετά τα φωνήματα, τις μικρότερες ομάδες στις οποίες μπορεί να αναλυθεί το σημαίνον, οι οποίες δεν μεταφέρουν νόημα.
- Σημασιολογία: Μελετά το σημαινόμενο δηλαδή τη συμβατική, αυθαίρετη, καθολική και υποχρεωτική σημασία των λέξεων, οι οποίες αποτελούν στο σύνολό τους το νοητικό λεξικό.
- Μορφολογία: Μελετά τα μορφήματα, τις μικρότερες μονάδες του σημαίνοντος οι οποίες μπορούν να μεταφέρουν το νόημα.
- Σύνταξη: Μελετά τον τρόπο συνδυασμού των λέξεων για τη δημιουργία μιας πρότασης.
- Πραγματολογία: Μελετά τη χρήση της γλώσσας, την λειτουργία της γλώσσας στο επικοινωνιακό της πλαίσιο, τους κανόνες της γλωσσικής συμπεριφοράς, δηλαδή την πραγμάτωση της γλωσσικής συμπεριφοράς

Λέξεις

- **Συγκεκριμένοι ονοματικοί όροι** που μπορούν πολλές φορές να αναγνωριστούν **ως** περιπτώσεις αντικειμένων ή γεγονότων που συμβολίζονται σε συγκεκριμένο χώρο, χρόνο και περίσταση.
- Οργάνωση νοητού λεξικού
- Συμπερίληψη

Μορφήματα

- Οι ελάχιστες μονάδες με διακριτική σημασία οι οποίες ταυτόχρονα συμβάλλουν στη δημιουργία του τελικού σημαινόμενου.
- Κατηγορίες Μορφημάτων
- Δεσμευμένα Ελεύθερα
- Λεξικά , Γραμματικά
- Παραγωγή λέξεων από μορφήματα
  - Σύνθεση
  - Παραγωγή (ρίζα, παραθήματα όπως προθήματα, επιθήματα).

Κλάδοι της Γλωσσολογίας

- **Γλωσσολογία:** Περιγραφική μελέτη της δομής του γλωσσικού συστήματος
  - Φωνητική - Φωνολογία – Σημασιολογία - Σύνταξη – Μορφολογία - Πραγματολογία
- **Γενετική Γραμματική:** προσπαθεί να περιγράψει και να κατανοήσει την παραγωγικότητα μιας γλώσσας
- **Ψυχογλωσσολογία:** Μελετά τη διαδικασία παραγωγής και κατανόησης της γλώσσας ως επικοινωνιακό σύστημα
- **Νευρογλωσσολογία:** Μελετά τον τρόπο που οργανώνεται η γλώσσα στον εγκέφαλο καθώς και τις γλωσσικές διεργασίες που λαμβάνουν χώρα ως αποτέλεσμα των νευρωνικών επιδράσεων και της εγκεφαλικής λειτουργίας.

Διακριτικά Χαρακτηριστικά της Γλώσσας

- Ιεραρχικά δομημένο σύστημα
- Δημιουργικότητα/Πλαστικότητα
- Chomsky (1991) - η γλώσσα δεν είναι *corpus*
- Νομοτελειακό σύστημα συμπεριφοράς/σύστημα κανόνων
- Αυθαιρετότητα συμβόλων/ Αυτονομία
- Αφαιρετικότητα/Κωδικοποίηση αφηρημένων εννοιών ή απάντων αντικειμένων

Χαρακτηριστικά της Προφορικής Γλώσσας (Hockett, 1960)

1. Αρβρο-ακουστικό κανάλι
2. Εκπεμπόμενη μετάδοση και κατευθυνόμενη πρόσληψη
3. Γρήγορη διαγραφή/εξαφάνιση μηνύματος
4. Μεταβλητότητα/εναλλαγή ρόλων ομιλητή και ακροατή
5. Ολοκληρωτική ανατροφοδότηση
6. Σημασιολογική σταθερά
7. Σημαντικότητα-σημασία . . . . .
8. Αυθαιρετότητα
9. Διακριτότητα
10. Αντικαταστασιμότητα-αφαίρεση
11. «Ανοιχτό»
12. Παράδοση και Κληρονομιά
13. Δυαδικότητα του γλωσσικού σημείου .
14. Παραποίηση-απόκρυψη της αλήθειας
15. Αντανάκλαση («μεταγλώσσα»)
16. Δυνατότητα εκμάθησης

Τέλος Ενότητας

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
Πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ